

• TEDEN OTROKA

Pravice otrok – danes in jutri

Osnovna zahteva v deklaraciji o pravicah otroka določa, da »človeštvo dolguje otrokom najboljše, kar premore«, da otrok uživa posebno varstvo, da mu je omogočen zdrav in normalen razvoj v svobodi in dostojanstvu; da ima ustrezno prehrano, stanovanje, razvedrilo in zdravstveno nego, vzgojo in izobraževanje.

Otrok ima pravico, da raste v vzdušju naklonjenosti in varnosti, da je obvarovan pred vsemi vrstami zanemarjanja, krutosti in izkoriščanja. Deklaracija tudi poudarja, da je treba otroka vzgajati v duhu razumevanja, strpnosti, prijateljstva med narodi, miru in občega bratstva.

Generalna skupščina Združenih narodov je soglasno sprejela to humano deklaracijo z desetimi načeli pred tridesetimi leti.

V letošnjem jubilejnim letu bi tudi v naši domovini morali ugotavljati le napredek in uspehe na tem področju. Pa smo žal na vseh področjih okupirani z izdelovanjem »socialnih programov«, da bi družini in otroku z njimi omogočili najnujnejše za preživetje.

Ponosni smo, da so v vseh pomembnih dokumentih pa tudi v predlogu nove ustave upoštevane pravice otrok. Veseli nas, da se polovica otrok v Sloveniji rodi in razvija v ljubezni in ob zagotovljenih osnovnih pogojih. Vse bolj pa smo zaskrbljeni za 40% otrok, ki živijo v komaj zadovoljivih razmerah in 10%, ki se preživljajo z enkratnimi, občasnimi dohodki ali samo s socialnimi podporami. In kako je s procenti na Kosovu, Črni gori...?

ZAKAJ v naši družbi splošno strokovnjaki: pedagogi, socialni delavci, psihologi toliko dragocenega delovnega časa izgubljajo na brezplodnih sestankih s pripravo pravilnikov, statutov, stavk in tako kratijo pravice otrok in pozabljajo na svoje poslanstvo?

ZAKAJ se funkcionarji brezplačno vozijo v udobnih avtomobilih – otrokom pa so ukinili izlete in že absurdno omejili poučne ekskurzije po domovini?

ZAKAJ se manjša števila cicibanov v VVO?

ZAKAJ je upadlo število kosil v šolah?

ZAKAJ so tako drage vstopnine za prireditve za otroke, draga otroška publikacija, sadje, mleko, kruh?

ZAKAJ? ZAKAJ? ZAKAJ?

Le razposajen otroški smeh, zdrava rdeča lička, ustvarjalne igravke, urejena igrišča, sodobni vrtci in šole s prijaznimi vzgojitelji in učitelji, udobni čevlji in z ljubeznijo v miru spletena čepica so lahko porok za naš in vaš boljši jutri.

MARIJA BENČINA

Za otroke ni nikoli dovolj dobro

Občinska zveza prijateljev mladine zaključuje letošnjo sezono letovanj v otroškem počitniškem domu v Zambratiji z občutkom zadovoljstva.

Za največji uspeh štejemo, da je po zelo ugodni ceni letovalo rekordno število otrok – 1620 in so se vsi zdravi in sproščeni vrnili domov. To pomeni, da so otroke skrbno vodili in oskrbovali vzgojni in zdravstveni delavci. Vsestransko so se rekreirali na zaščitne igre primernih zelenih površinah, veliko so plavali, poslušali glasbo, sklepali nova prijateljstva, prirejali kulturne in zabavne večere, igre brez meja, igrali namizni tenis, šah itd. Za dobro počutje pa so skrbeli tudi drugi delavci: izredna in nikoli utrujena kuharica Vida in njene pomočnice, vestna čistilka Ani in perica Vera. Upravnik doma – Milan Ivanovič pa je tako kot že vrsto let vzorno skrbel za nabavo in da so vsa dela tekla brezhibno.

Velika pridobitev in izboljšanje standarda za bivanje otrok je nova sodobna jedilnica oz. večnamenski prostor. Za realizacijo projekta arhitekta Gabrijelčiča je poskrbel IS Sob – osebno pa se je zavzel tovariš Brane Matjašec. Finančna sredstva so prispevali občinska skupnost otroškega varstva, proračun Sob, zbiralna akcija pionirjev in cicibanov, prispevek OK SZDL ter OZPM.

Skupaj smo dokazali, da se z dobro voljo, odgovornim delom in jasno zastavljenim ciljem tudi v teh težkih časih dosežejo vidni rezultati, saj v letu 1989 ni bila

zgrajena le jedilnica, temveč kupljena tudi oprema SICO s 156 sedeži, ki jo je izdelal POMIZ – pohištveno mizarstvo Moste, položena keramika v kuhinji in hodnikih, kupljen nov prekučnik, 100 novih odev in druga oprema. Tako so otroci ob deževnih dneh v varnem, za igro, interesno delo, prireditve in učenje primernem prostoru.

Zahvaljujemo se vsem 140 vzgojiteljem in zdravstvenim delavcem, ki so z odgovornim delom nudili predšolskim in šolskim otrokom nepozabne počitnice. Zahvaljujemo se IS Sob, Komiteju

Posebnost nove jedilnice je lesen strop z veliko večkrat prelomljeno in globoko razgibano visečo površino brez stebrov. Deluje akustično in kot se je čez poletje pokazalo, tudi termoizolacijsko. (Foto: S. G.)

Notranjost nove jedilnice, ki so jo pred začetkom letošnje sezone za otroke za nekaj uric zasedli vsi, ki so prispevali k obnovi. Na sliki je v sredini Mari Benčina, sekretarka občinske zveze prijateljev mladine, ki že leta zgledno skrbi za počitniški dom kot tudi za kakovost letovanja otrok (Foto: S. G.)

za urbanizem, odgovornim funkcionarjem SIS otroškega varstva, saj so predšolskim otrokom tudi regresirali letovanje, SIS socialnega skrbstva, občinski izobraževalni skupnosti, delovni organizaciji TEOL, ki je podarila kvalitetne proizvode in s tem staršem pocenila oskrbni dan. Zahvaljujemo se vsem številnim sodelav-

cem, ki so s prostovoljnim delom pomagali, da otroški dom postaja občinski ponos.

Občinska zveza prijateljev mladine pa z velikim optimizmom že načrtuje obnovitvena dela za prihodnje leto, čeprav ne vemo zagotovo, pod katero streho bomo kot »mejna dejavnost« po reorganizaciji sisov. MARIJA BENČINA

• ARHITEKT PETER GABRIJELČIČ JE ZASNOVAL PRENOVLJENO PODOBO NEKDANJE VASI SELO

Ponovno oživeti in ohraniti že pozabljeno

Ob Zaloški cesti, če gremo iz mesta proti Novim Fužinam, raste pred odcepom v to naselje poslopje nenavadnega videza. V teh dneh se že kaže njegova podoba, ki bo, ko bo hiša dokončana, taka, da bo moral vsak Slovenec, ne da bi prebral napis na stavbi, vedeti, kaj se v notranjosti dogaja. Hiša bo imela tradicionalen videz slovenske primestne gostilne, takšne, kakršne so bile v nekdanjih furmanskih časih ob naših cestah, zdaj pa jih skorajda ni več najti. Tiste, ki so morda še preživele, so tako temeljito prezidane, da jih pod novo preobleko ni moč prepoznati. To je obenem prvi objekt, ki bo stal v prenovljeni »vasi« Selo in ki napoveduje prenovalo tega kraja.

Po dograditvi Zaloške ceste in stanovanjske soseske Nove Fužine je nekdanje območje stare vasi Selo ostalo brez povezave z okolico, brez zaledja, ujeta med Ljubljano, visoke stolpnice in hrup prometne ceste.

Arhitekt mag. Peter Gabrijelčič, ki ga v naši občini poznamo po zasnovi Fužinskega mostu in Litijske ceste, obe deli sta bili zelo dobro ocenjeni, je začutil stisko tega kraja in hkrati z njo tudi izživ v sebi, da se loti urejanja tega območja. Izoblikoval je zamisel o popolni prenovi tega idiličnega kraja ob Ljubljani, ki je razložena in prikazana v gradivu z uradnim nazivom Analiza razvojnih možnosti za urejanje in razvoj območja nekdanje vasi Selo. Če bo ta zamisel zaživel, bo vrnila kraju nekdanjo podobo.

Arhitekt Peter Gabrijelčič, predstojnik oddelka za arhitekturo na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani, sicer pa tudi član našega komiteja za urbanizem, gradbene zadeve in varstvo okolja, si je zamislil prenovalo kraja tako, da bi le-ta ohranil svoj podeželski značaj. »Ponuja se možnost, da se prek skansena, to je obnove objek-

tov na tak način, da bi kazali prvotno podobo, dati kraju nadih nekdanjega avtentičnega okolja, hkrati pa bi razne dejavnosti, ki bi tu nastale, pomenile izboljšanje gmočnega položaja za prebivalce tega območja,« razmišlja Peter Gabrijelčič, ki se ukvarja z ruralno arhitekturo.

Ideja pa ne pride v trenutku. Morda se je arhitekt v hipu zave, jo prepozna, vendar je v njem rasla dlje, najbrž niti sam ne ve, koliko

• Na območju nekdanje vasi Selo bodo zrasli prava slovenska gostilna, čolnarna, prostori za obvodno rekreacijo in piknike, park, počivališča, sprehajališča, objekti za servise in kulturne dejavnosti. Ob Ljubljani bo oblikovana krožna pot, ki bo potekala od Gruberjevega kanala do Fužinskega mostu in jo bodo prečno povezovala že obstoječe in tudi na novo zgrajene brvi za pešce. V naselju so predvideni prostori za stalno razstavo slovenskih ljudskih glasbil, vinoteko, kozmetiko, frizerja, priložnostno varstvo otrok, lončarstvo, športni servis, picerijo in še drugo.

časa. Noben ustvarjalec, tudi arhitekt ne, ne more sesti za mizo in si reči: naredil bom načrt ureditve nekdanje vasi Selo. Sklep sam je premalo. Okolje je treba poznati, čutiti z njim, se vračati vanj, razmišljati o njem; le kdor ga pozna, vidi tudi možnosti, ki obstajajo; združiti je treba vsa ta spoznanja in občutke s strokovnim znanjem, načrtovati, a v življenju je toliko naključnega, da je končni izdelek lahko povsem drugačen od zasnovane. Ko je delo končano, izdelek pred njim, arhitekt ne ve, ali je dober ali ni. »Ni pomembno, kaj misli o njem sam,« pravi Gabrijelčič, »čas pokaže, koliko je vreden.«

Če se sprehodiš po asfaltni cesti tega odmaknjenega kraja ob Ljubljani, mimo hiš, od katerih nekatere še kažejo svoj nekdanji kmečki videz, še vedno zadušaš vonj po hlevu. To ti zbujajo nenavaden občutek, saj ne moreš pozabiti, da si v središču Most, ampak ta mir, ta vonj, tišina, tudi človeka ni nobenega na cesti, te spravljajo v negotovost. Kot bi bil nekje čisto drugje, kot v resnici si. »Ti ljudje so bili kmetje, a te perspektive nimajo več, njihove njive so pojedle Fužine, po drugi strani pa je ta kraj ostanek v prostoru, ki še kaže na nekdanje razmere,« pojasni željo po preoblikovanju tega okolja Peter Gabrijelčič.

Arhitektovo oko se je ustavilo tudi na reki, ki ima v tem načrtu pomembno vlogo. Reke v tem delu občine zdaj domala ni čutiti. »Zdaj zaznavamo ta del občine le skozi tranzitno Zaloško cesto,« ugotavlja Gabrijelčič. Vzoredno s cesto pa teče reka skrita našim očem, nedostopna naši zaznavi; ni mogoče niti pomisliti na to, kako idilična je pokrajina onstran ceste, po kateri se mnogi od nas vozimo vsak dan. Nič ne vemo o tem, da se tam visoko in košate vrbe tako nizko ogledujejo v reki, da vršičke svojih vitkih vej namakajo celo v vodo.

»Prostor, ki morda ta trenutek zgleda žalostno, je izjemen in enkraten. Če bi prišlo do realizacije, bo to vzorec za urejanje Ljubljane. Ureditev skansena in promenade vzdolž reke bi temu kraju dala lastno identiteto in mu omogočila, da živi neodvisno od Ljubljane. Za prebivalce bližnjih sosesk pa bi bil obisk tega kraja nova, prijetna izkušnja.« Tako razmišlja arhitekt.

Ta ureditveni poskus, ki naj bi pokazal, kako naj se po merilih sodobne arhitekture oblikuje kako okolje, je le drobec vsega, kar bi se lahko naredilo in kar je stroka sposobna storiti. Kot pripoveduje Peter Gabrijelčič, dandanes stroka ni več ovira, da se kak prostor ne bi uredil tako, da bi zadovoljeval

interese, potrebe, emocije in pričakovanja ljudi, čeprav bi pred dvajsetimi leti to še bila. Prišlo je do spremembe tudi v stroki sami, do novih pogledov, vzpostavljena je potreba po večplastni obravnavi prostora. Naj razložimo: arhitekt se ne izpostavlja več, ne sili v ospredje, ne mara blesteti sam, ne gre mu več za učinke, marveč za celoto. Njegov cilj je takšna ureditev okolja, da je njegovo poseganje v prostor kar najmanj čutiti. Prostor le nadgrajuje in v nasprotju s prejšnjim obdobjem ne hlasta po izumih.

Je pa seveda veliko razlogov, zakaj kakega prostora ni mogoče urediti v duhu sodobne arhitekture, med njimi naj omenimo miselnost ljudi, ki odločajo o stvarih. Zato je mogoče le na majhnih primerih pokazati, kaj bi se dalo storiti. K sreči imajo izvršni svet in strokovne službe v naši občini dovolj razumevanja za take načrte, dosežena je takšna kulturna raven, ki omogoča uresničevanje zamisli, katerih namen je, da bi ljudje živeli bolj in lepše. Kdaj bo načrt uresničen, se ne ve. Na občini si prizadevajo storiti vse, kar je mogoče. Vsekakor bo treba še počakati. Vendar je že sama zamisel o tem, kakšno podobo naj bi v prihodnje imel ta del naše občine, tako očarljiva, da navduši vsakega, ki jo spozna.

DARJA JUVAN

Hotel Bellevue zamenjal lastnika

Neobičajno plačilo

V tozdu Gradbenega operativna Ljubljana so pred dnevi prejeli sklep sodišča, na podlagi katerega je bil (bo) izvršen prenos lastništva Hotela Bellevue s pripadajočimi objekti in funkcionalnim zemljiščem v zemljiško knjigo na njihovo ime.

Hotel Bellevue je bil, kot del plačila izvajalcem, ponujen že v razpisu ob oddaji del pri gradnji nove srednje šole za gostinstvo in turizem v Fužinah. Gradnje le-te, gradi jo Gradbeni operativna Ljubljana, je zdaj prešla v zaključno fazo, druge možnosti za zaokrožitev finančne konstrukcije oziroma poplačilo del pa tudi ni bilo. In tako se je zgo-

dilo, naj se sliši še tako neverjetno, da je postal lastnik hotela Bellevue Gradis.

Zaenkrat bi bila vsakršna ugibanja o tem, kdaj in kaj se bo s hotelom na obrobju Tivolija, potrebnim obnove, dogajajo preuranjena. Do novih informacij velja, da hotel z obstoječo kadrovskega zasedbo obratuje dalje.

G. B.

• Turistični prospekt in razglednice

Če želite imeti turistični prospekt ali razglednice občine Ljubljana Moste-Polje, jih lahko kupite v uradništvu Naše skupnosti, Ob Ljubljani 42.

Objekt je zamišljen kot nekakšen nadomestek za vse porušene furmanske gostilne v Ljubljani, kot prikaz izgubljenih in pozabljenih veččin gradnje slovenskih gostiln. Gostilna bo prometno in funkcionalno ločena od naselja, z njim bo povezana le prek promenade poti ob vodi, dostop na velik parkirni prostor pa bo z zahodne strani. Objekt, ki želi ohraniti razsežnosti in prvine tradicionalnega slovenskega gostinskega poslopja, gradi zasebnik Moma Jorgačević, znan v naši občini in seveda tudi drugje po gostilni Dubočica, na Zaloški 31. Njegov lokal slovi po izredno dobri srbski kuhinji, v novi gostilni pa bo ponujal tudi slovenske specialitete. Gostilna bo imela prostor za 200 gostov, velik vrt, osenčen s kostanji, v mansardi pa bodo tujske sobe. Kot pravi Moma Jorgačević bodo prvi gostje postreženi v novi gostilni že prihodnje leto. Tega se že zelo veseli, saj bo to res njegova gostilna, kajti zdajšnji lokal ob Zaloški ima le v najemu. (Foto: D. J.)